

Είτε υποδείχτηκε είτε όχι από τον θείο του, ο Ιουστίνος Β' ο Κουροπαλάτης ανακηρύσσεται αυτοκράτορας το ίδιο ακριβώς βράδυ του θανάτου του Ιουστινιανού, γεγονός το οποίο συνετέλεσε στην αποφυγή κάθε μορφής λαϊκής αντίδρασης και κάθε εχθρικής κίνησης εκ μέρους του ομώνυμου εξαδέλφου του, που είχε αποσταλεί ως *magister militum* στον Δούναβη. Αμέσως εξασφαλίζει τη δημοτικότητά του, επιδεικνύοντας τη γενναιοδωρία του στον Ιππόδρομο και εξοφλώντας με δικά του χρήματα τα αναγκαστικά δάνεια που είχε επιβάλει ο Ιουστινιανός. Κάνει εκ νέου επίδειξη της γενναιοδωρίας του εορτάζοντας με μεγαλοπρέπεια την υπατεία του την 1η Ιανουαρίου 566 και παραχωρώντας τον ίδιο χρόνο γενική έκπτωση των καθυστερούμενων φόρων, ενώ η σύζυγός του **Σοφία**, ανεψιά της Θεοδώρας, αναλαμβάνει να εξοφλήσει η ίδια διάφορα χρέη. Κατά τα φαινόμενα, η προσωπική περιουσία των νέων ηγεμόνων έρχεται να συγκαλύψει τις προηγούμενες απαιτήσεις ή τις υπερβολές του Ιουστινιανού, στον οποίο ο Προκόπιος καταλογίζει ότι είχε ανάρμοστα πλουτίσει το στέμμα. Αναμφίβολα βρισκόμαστε μπροστά σε μια αύξηση της περιουσίας του αυτοκράτορα που διαχωρίζεται από τη *res privata* (ιδιωτική περιουσία).

Η αυτοκρατορία έχει τώρα να αντιμετωπίσει σε όλα της τα σύνορα όλο και σοβαρότερες απειλές. Ο κόσμος της στέπας αναστατώνεται από μια καινούργια νομαδική δύναμη, τους Αβάρους, που κυριαρχούν προοδευτικά από τον Καύκασο μέχρι την Ουκρανία και που θα αποτελέσουν σοβαρή απειλή για το Βυζάντιο επί έναν και πλέον αιώνα. Ο Ιουστινιανός είχε στην αρχή προσπαθήσει να τους χρησιμοποιήσει ενάντια στους Βούλγαρους και τους Άντες, απωθώντας τους έτσι βορείως του Δούναβη, όπου άρχισαν να επιβάλλουν την κυριαρχία τους σε άλλους λαούς (Κουτρίγους, Ουτίγους και Άντες), όπως είχαν κάνει και οι Ούννοι έναν αιώνα νωρίτερα. Η επέμβασή τους στην Παννονία, όπου συγκρούονται Λογγοβάρδοι και Γεπίδες, αναγκάζει τους μεν Λογγοβάρδους να φύγουν τους δε Γεπίδες να υποταχθούν, γεγονός από το οποίο η αυτοκρατορία επωφελείται για να ανακτήσει το Σίρμιο, που το κατείχαν οι Γεπίδες από το 538. Η Παννονία γίνεται τότε, με επικεφαλής τον **χαν Βαϊανό**, η καρδιά του κράτους των Αβάρων, που, όπως και το κράτος των Ούνων, κέντρο του έχει τη λεκάνη του Τίσα.

Το 568, οι Λογγοβάρδοι υπό την ηγεσία του **Αλβοίνου**, που απειλούνται από τη νέα αυτή

δύναμη, φεύγουν να αναζητήσουν την τύχη τους στην πλουσιότερη Ιταλία, όπου είχαν ήδη έρθει το 552 ως μισθοφόροι του Ναρσή. Ο

Ναρσής

είχε μόλις καθαιρεθεί από τον Ιουστίνο Β' και οι ανεπαρκείς αμυντικές δυνάμεις καταλαμβάνονται εξ απήνης. Οι Λογγοβάρδοι μαζί με τους Σάξονες και τους Γερμανούς συμμάχους τους καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο τμήμα της περιοχής της Βενετίας το 568, της Λιγουρίας και ακόμη και το Μιλάνο ήδη το 569, και μόνο το Τικίνο (Παβία) αντιστέκεται μέχρι το 572. Το Βυζάντιο διατηρεί τις θέσεις του και μερικές φρουρές στην Τυρρηνία (Σαν Αντονίνο) και κυρίως στις παράκτιες ζώνες γύρω από τη Ραβένα ή στα νησιά της ενετικής λιμνοθάλασσας (όπως το Ριάλτο, όπου καταφεύγει ο πατριάρχης Ακυλίας) καθώς επίσης και γύρω από τη Ρώμη και τη Νάπολη. Οι Λογγοβάρδοι όμως, που εγκαθίστανται γύρω από το Σπαλάτο περί το 572, κόβουν τη Φλαμίνια οδό και την επικοινωνία μεταξύ Ρώμης και Ραβέννας. Για να διατηρήσουν τις δύο αυτές πόλεις, οι Βυζαντινοί οχυρώνουν άλλη οδό, την Αμερίνα, που συνδέει τη Ρώμη με το Ρίμινι μέσω του δουκάτου της Περυσίας. Άλλοι Λογγοβάρδοι ελέγχουν μια ευρεία περιοχή γύρω από το Βενεβεντό και διακόπτουν έτσι την εδαφική συνέχεια μεταξύ της Ρώμης και της Καλαβρίας (σημερινής Πούλιας) και του Βρυττίου (της σημερινής Καλαβρίας). Αυτή είναι η αρχή του κατακερματισμού που θα οδηγήσει στη μορφή της μεσαιωνικής Ιταλίας. Το Βυζάντιο σύντομα θα παρατήρει την Ιταλία στην τύχη της, αρνούμενο να, δεχτεί την προσφορά 3.000 λιτρών χρυσού εκ μέρους της Ρώμης ως δώρο (aurum oblativum) κατά την ενθρόνιση του

Τιβερίου

(578) και συμβουλευόντας τη Σύγκλητο να χρησιμοποιήσει το ποσό αυτό για να στρατολογήσει Λογγοβάρδους για τον περσικό πόλεμο ή να εξαγοράσει τους Φράγκους ενάντια στους Λογγοβάρδους.

Το 572 δεν είναι η καλύτερη στιγμή για να λυθεί η ειρήνη με την Περσία. Ο Ιουστίνος ωστόσο αρνείται να πληρώσει την ετήσια εισφορά που προέβλεπε η ειρήνη του 562 και αποστέλλει 5α στρατεύματά του να βοηθήσουν τους χριστιανούς της Περσαρμενίας, οι οποίοι έχουν εξεγερθεί ενάντια στη βίαιη μεταστροφή τους στον ζωροαστρισμό που τους είχε επιβάλει ο **Χοσρόης**. Η περσική αντίδραση είναι καταπέλτης: η Απάμεια λεηλατείται και ο πληθυσμός της εκτοπίζεται, ενώ καταλαμβάνεται και το φρούριο του Δάρα το 573. Περισσότερο ρεαλιστές, η Σοφία και αργότερα ο Τιβέριος εξαγοράζουν μια προσωρινή ειρήνη, που περιορίζεται στη Μεσοποταμία, έναντι ετήσιας εισφοράς 30.000 σολιδων, ενώ οι εχθροπραξίες συνεχίζονται στην Αρμενία. Ο κόμης των εξκουβιτόρων

Μαυρίκιος

σημειώνει εκεί επιτυχίες που επιτρέπουν διαπραγματεύσεις για μια ευνοϊκότερη συνθήκη ειρήνης, με την οποία η Αρμενία και η Ιβηρία θα επέστρεφαν στην Περσία και ο Δάρας στο Βυζάντιο. Ο Χοσρόης όμως πεθαίνει το 579, και ο διάδοχός του

Ορμίσδας

αρνείται να υποχωρήσει, οπότε ο πόλεμος συνεχίζεται.